

PRAVILNIK

O NACIONALNIM ETALONIMA

("Sl. glasnik RS", br. 18/2018 i 3/2021)

Član 1

Ovim pravilnikom bliže se propisuju uslovi i način utvrđivanja ispunjenosti uslova za priznavanje etalona Republike Srbije (u daljem tekstu: nacionalni etalon), način provere ispunjavanja tih uslova, uslovi i način imenovanja nosilaca nacionalnih etalona, uslovi i način korišćenja nacionalnih etalona, sadržaj odluke o proglašenju nacionalnog etalona i imenovanju nosioca nacionalnog etalona, uslovi i način ukidanja odluke o proglašenju nacionalnog etalona i imenovanju nosioca nacionalnog etalona.

Član 2

Pojedini izrazi koji se upotrebljavaju u ovom pravilniku imaju sledeće značenje:

- 1) oblast/podoblast je oblast/podoblast metrologije u kojoj se proglašava nacionalni etalon koji služi za obezbeđenje sledivosti u Republici Srbiji;
- 2) referentna vrednost merene veličine je najbolje procenjena vrednost veličine dobijena u mernom sistemu za njenu realizaciju, i to može biti srednja vrednost niza ponovljenih merenja etalomom, nazivna vrednost ili drugo;
- 3) merna nesigurnost je nenegativni parametar koji karakteriše rasipanje vrednosti veličine koje se razumno mogu pripisati merenoj veličini, na osnovu korišćenih informacija;
- 4) Međunarodni biro za tegove i mere (u daljem tekstu: BIPM) je međunarodna međuvladina organizacija za metrologiju u kojoj priznate nacionalne metrološke institucije zemalja članica obezbeđuju sledivost, objavljuju mogućnost etaloniranja i merenja i u kojoj se nalazi baza registrovanih ključnih i dopunskih međulaboratorijskih poređenja;
- 5) CIPM MRA je sporazum o međunarodnom priznavanju nacionalnih etalona, mogućnosti etaloniranja i merenja i isprava o etaloniranju izdatih od strane nacionalnih metroloških institucija, uspostavljen od strane BIPM na osnovu ovlašćenja iz Metarske konvencije;
- 6) Mogućnost etaloniranja i merenja (Calibration and Measurement Capability), je međunarodno priznata mogućnost etaloniranja i merenja upotrebom nacionalnog etalona u okviru CIPM MRA objavljena u KCDB bazi BIPM;
- 7) Međulaboratorijsko poređenje je organizovanje, izvođenje i vrednovanje mogućnosti etaloniranja i merenja u dve ili više laboratorija u skladu sa unapred utvrđenim i dogovorenim uslovima. Međunarodna međulaboratorijska poređenja najvišeg nivoa su ključna poređenja, dopunska poređenja, pilot studije, bilateralna i multilateralna poređenja u određenoj oblasti/podoblasti u okviru BIPM, regionalnih metroloških organizacija i odgovarajućih međunarodnih organizacija.

Drugi izrazi koji se upotrebljavaju u ovom pravilniku, a nisu definisani u stavu 1. ovog člana, imaju značenje definisano zakonom kojim se uređuje metrologija u Republici Srbiji.

Član 3

Etalon koji se priznaje kao nacionalni etalon mora da ispunjava sledeće uslove:

- 1) ima najbolje metrološke karakteristike u Republici Srbiji;
- 2) predstavlja realizaciju definicije date veličine sa navedenom referentnom vrednošću veličine i pridruženom mernom nesigurnošću tako da služi kao osnova za obezbeđenje sledivosti za rezultate merenja u Republici Srbiji;
- 3) slediv je do međunarodnog etalona ili nacionalnih etalona drugih država sa odgovarajućim metrološkim karakteristikama, odnosno poseduje uverenja o etaloniranju koje je izdao BIPM ili druga međunarodno priznata metrološka organizacija ili inostrana nacionalna metrološka institucija nadležna za nacionalne etalone u skladu sa CIPM MRA.

Član 4

Svako pravno lice registrovano u Republici Srbiji u skladu sa zakonom kojim se uređuje registracija privrednih subjekata može biti imenovano kao nosilac nacionalnog etalona, ako ima:

- 1) najmanje pet godina aktivnog rada u predmetnoj oblasti/podoblasti metrologije iz odgovarajuće oblasti merenja u kojoj se ostvaruje sledivost preko nacionalnog etalona;
- 2) najmanje dva zaposlena u radnom odnosu na neodređeno vreme, sa stečenim najmanje visokim obrazovanjem u okviru obrazovno naučnog polja tehničko-tehnoloških nauka ili prirodno-matematičkih nauka na studijama drugog stepena (diplomske akademske studije master, specijalističko akademske studije,

- specijalističko strukovne studije, odnosno završene osnovne studije u trajanju od najmanje četiri godine), koji rade na poslovima u vezi sa nacionalnim etalonom za koji se traži imenovanje;
- 3) odgovarajući prostor i opremu za čuvanje, održavanje i unapređivanje metroloških karakteristika nacionalnog etalona;
 - 4) usvojen plan rada ili strategiju razvoja za najmanje tri godine, prihvaćenu od strane Direkcije za mere i dragocene metale;
 - 5) plan obezbeđenja sledivosti nacionalnog etalona do međunarodnog etalona ili nacionalnih etalona drugih država uključujući i plan učešća u ključnim ili dopunskim poređenjima u skladu sa CIPM MRA sporazumom;
 - 6) akreditaciju prema standardu za rad laboratorija za etaloniranje SRPS ISO/IEC 17025 dokumentovanu aktom o akreditaciji koji uključuje predmetni obim akreditacije i druge informacije.

Član 5

Proglašenje nacionalnog etalona i imenovanje nosioca tog nacionalnog etalona vrši se na osnovu pisanog zahteva (u daljem tekstu: Zahtev), u skladu sa zakonom kojim se uređuje metrologija.

Zahtev sadrži naročito podatke o:

- 1) poslovnom imenu, odnosno nazivu i adresi sedišta, organizacionoj strukturi i pretežnoj delatnosti podnosioca Zahteva;
- 2) nazivu i metrološkim karakteristikama etalona na koji se Zahtev odnosi;
- 3) akreditaciji podnosioca Zahteva prema standardu SRPS ISO/IEC 17025, uključujući obim akreditacije, datum dodeljivanja sertifikata o akreditaciji i datum važenja obima akreditacije;
- 4) stručnoj osposobljenosti i radnom iskustvu zaposlenih i angažovanih lica koji obavljaju poslove koji se odnose na čuvanje, održavanje i unapređivanje metroloških karakteristika etalona na koji se Zahtev odnosi;
- 5) tehničkim kapacitetima, opremi, prostoru i lokaciji na kojoj će se čuvati, održavati i unapređivati metrološke karakteristike etalona.

Uz Zahtev, podnosilac Zahteva dužan je da podnese dokaze kojima se dokazuje ispunjenost zahteva iz čl. 3. i 4. ovog pravilnika, osim dokaza iz člana 4. tačka 6) ovog pravilnika koji organ pribavlja po službenoj dužnosti, kao i dokaz o plaćenju republičkoj administrativnoj taksi, u skladu sa zakonom.

Član 6

Provera ispunjenosti propisanih uslova za priznavanje nacionalnog etalona i imenovanje nosioca nacionalnog etalona sprovodi se pregledom dostavljene dokumentacije prema zahtevima iz čl. 3. i 4. ovog pravilnika i realizacijom dodatne provere kod podnosioca Zahteva.

Prilikom provere ispunjenosti propisanih uslova za imenovanje nosioca nacionalnog etalona mogu se uzeti u obzir i podaci u vezi sa mogućnostima etaloniranja i merenja, objavljenim stručnim radovima, međulaboratorijskim poređenjima, godišnjim planovima i izveštajima o radu, međunarodnim i nacionalnim publikacijama, aktivnostima u istraživačkom i inovativnom polju, mišljenjima Tehničkog komiteta EURAMET, kao i podaci objavljeni na zvaničnom sajtu podnosioca Zahteva i drugi relevantni podaci.

O proveri uslova sačinjava se zapisnik koji sadrži:

- 1) podatke o podnosiocu Zahteva;
- 2) podatke o nacionalnom etalonu i njegovim metrološkim karakteristikama, referentnoj vrednosti i mernoj nesigurnosti realizacije, kao i adresi lokacije nacionalnog etalona;
- 3) podatke o načinu provere ispunjenosti uslova za priznavanje nacionalnog etalona i imenovanje nosioca nacionalnog etalona;
- 4) objektivne dokaze uz navođenje dokumenata i činjenica koje se mogu smatrati prihvatljivim za svaki pojedinačni zahtev iz čl. 3. i 4. ovog pravilnika;
- 5) preporuku za proglašenje nacionalnog etalona i imenovanje nosioca nacionalnog etalona, ako je primenjivo.

Član 7

Odluka o proglašenju nacionalnog etalona i imenovanju nosioca nacionalnog etalona (u daljem tekstu: Odluka) sadrži:

- 1) naziv nacionalnog etalona koji se priznaje za određenu veličinu, osnovne metrološke karakteristike, referentnu vrednost i mernu nesigurnost realizacije te veličine;
- 2) namenu nacionalnog etalona;
- 3) obavezu nosioca nacionalnog etalona da razvija, čuva, održava i usavršava nacionalni etalon koji se priznaje, kao i da obezbeđuje njegovu sledivost do međunarodnog nivoa;
- 4) odredbu o prestanku važenja ranije donete Odluke za istu veličinu, ako je primenjivo;
- 5) poslovno ime, naziv i adresu sedišta pravnog lica koje se imenuje za nosioca nacionalnog etalona, adresu lokacije nacionalnog etalona i obavezu imenovanog nosioca u smislu obezbeđenja sledivosti do međunarodnog nivoa;

6) rok važenja odluke.

Član 8

Imenovani nosilac nacionalnog etalona koristi nacionalni etalon za:

- 1) obezbeđenje sledivosti rezultata merenja do međunarodnog nivoa;
- 2) obezbeđenje sledivosti rezultata merenja u Republici Srbiji;
- 3) učešće u međulaboratorijskim poređenjima najvišeg nivoa radi potvrđivanja mogućnosti etaloniranja i merenja;
- 4) objavljivanje potvrđenih mogućnosti etaloniranja i merenja na međunarodnom nivou;
- 5) unapređenje mogućnosti etaloniranja i merenja.

Imenovani nosilac nacionalnog etalona koristi nacionalni etalon, pod uslovom da:

- 1) kontinuirano ispunjava zahteve ovog pravilnika i omogućava redovnu godišnju proveru ispunjenosti uslova za imenovanje;
- 2) kontinuirano sprovodi merenja i istraživačke aktivnosti u oblasti/podoblasti za koju je proglašen nacionalni etalon;
- 3) prati metrološke potrebe i razvoj u oblasti/podoblasti za koju je proglašen nacionalni etalon;
- 4) preuzme obavezu učestvovanja u razvijanju i unapređenju tehničkih propisa i dokumenata vezanih za oblast/podoblast u kojoj je proglašen nacionalni etalon;
- 5) preuzme obavezu učestvovanja u radu odgovarajućih međunarodnih metroloških organizacija;
- 6) vodi i čuva zapise o svim aktivnostima koje se odnose na nacionalni etalon i čini ih dostupnim na zahtev predstavnika Direkcije za mere i dragocene metale i drugih zainteresovanih lica;
- 7) dostavlja Direkciji za mere i dragocene metale godišnji izveštaj o čuvanju, održavanju i unapređivanju metroloških karakteristika nacionalnog etalona, kao i o drugim aktivnostima vezanim za nacionalni etalon i unapređenje mogućnosti etaloniranja i merenja u oblasti/podoblasti.

Član 9

Nakon donošenja Odluke, može se zaključiti ugovor sa imenovanim nosiocem nacionalnog etalona o regulisanju uzajamnih odnosa i načinu korišćenja nacionalnog etalona.

Član 10

Ako se utvrdi da imenovani nosilac nacionalnog etalona ne čuva, ne održava ili ne unapređuje metrološke karakteristike nacionalnog etalona u skladu sa odredbama ovog pravilnika, može se odrediti rok za otklanjanje utvrđene nepravilnosti koji ne može biti duži od 12 meseci i/ili doneti odluka o privremenom ili trajnom ukidanju Odluke.

Odluka može biti ukinuta i na zahtev imenovanog nosioca nacionalnog etalona.

Član 11

Danom stupanja na snagu ovog pravilnika prestaje da važi Pravilnik o uslovima za priznavanje nacionalnih etalona ("Službeni glasnik RS", broj 70/11).

Član 12

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".